



REPUBLIKA E SHQIPËRISË

**AUTORITETI I KONKURENCËS
KOMISIONI I KONKURENCËS**

Nr. 99/186 Prot.

Datë 29.12.2023

VENDIM

Nr. 1065, Datë 29.12.2023

“Për hapjen e procedurës së hetimit të thelluar ndaj ndërmarrjeve Erzeni SHPK, Gjiofarma SHA, ADG SHPK (Lufra), SHAKA Boboshticë SHPK në tregun e prodhimit dhe tregtimit me shumicë të nënprodukteve të qumështit(djath dhe gjalpë)”

Komisioni i Konkurrencës me pjesëmarrjen e:

Z.	Denar BIBA	Kryetar
Znj.	Leida MATJA	Zv/Kryetar
Znj.	Adriana BERBERI	Anëtar
Znj.	Rezana KONOMI	Anëtar
Z.	Durim KRAJA	Anëtar

Në mbledhjen e tij të datës 29.12.2023, shqyrtoi çështjen me:

Objekt: Shqyrtimi i Raportit “Mbi hetimin paraprak në tregun e prodhimit dhe tregtimit me shumicë të nënprodukteve të qumështit”.

Bazë ligjore: Neni 9, neni 24, shkronja d), neni 26, neni 43 të ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003, “Për mbrojtjen e konkurrencës” (Ligji nr. 9121/2003).

Komisioni i Konkurrencës pas shqyrtimit të:

- Raportit mbi hetimin paraprak në tregun e prodhimit dhe tregtimit me shumicë të nënprodukteve të qumështit; dhe;
- Relacionit të Sekretarit të Përgjithshëm të Autoritetit të Konkurrencës mbi raportin e hetimit paraprak,
- Takimit të realizuar me përfaqësues të MBZHR dhe AKU në datën 12.12.2023
- Informacion shtesë mbi hetimin paraprak në tregun e prodhimit dhe tregtimit me shumicë të nënprodukteve të qumështit.

VËREN SE:

I. PROCEDURA E NDJEKUR

1. Sekretariati i Autoritetit të Konkurrencës në zbatim të nenit 28 të ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, ka zhvilluar procedurën e monitorimit të tregut të tregtimit me shumicë dhe pakicë të nënprodukteve të qumështit, me qëllim

evidentimin nëse ka apo jo shenja të kufizimit, shtrembërimit apo pengimit të konkurrencës në këtë treg.

2. Komisioni i Konkurrencës, në përfundim të këtij monitorimi, me Vendimin nr. 961, datë 28.02.2023, “Për hapjen e procedurës së hetimit paraprak në tregun e prodhimit dhe tregtimit me shumicë të nënprodukteve të qumështit”, vendosi hapjen e procedurës së hetimit paraprak në tregun e prodhimit dhe tregtimit me shumicë të nënprodukteve të qumështit, për periudhën kohore nga 1 Janar 2022 deri në 31 Mars 2023, për të parë nëse ka, ose jo, shkelje të nenit 4 dhe 9 të ligjit nr. 9121/2003, “Për mbrojtjen e konkurrencës”.
3. Në zbatim të vendimit të mësipërm të Komisionit të Konkurrencës, bazuar në nenet 35 dhe 36 të ligjit nr. 9121/2003 dhe Autorizimit të Komisionit të Konkurrencës nr. 99/5, datë 28.02.2023, "Autorizim inspektorësh", inspektorët e Autoritetit të Konkurrencës, gjatë periudhës së hetimit paraprak, kryen inspektime pranë ndërmarrjeve nën hetim që ushtrojnë veprimtari në tregun e prodhimit dhe tregtimit me shumicë të nënprodukteve të qumështit.
4. Për shkak të numrit të lartë të inspektimeve pranë ndërmarrjeve që operojnë në tregun objekt hetimi, shtrirjes gjeografike të vendndodhjes së tyre, sasisë së të dhënave për përpunim, Komisioni i Konkurrencës me vendimin nr. 980/2023 vendosi të shtyjë me 3 (tre) muaj, paraqitjen e raportit të hetimit paraprak në tregun e prodhimit dhe tregtimit me shumicë të nënprodukteve të qumështit.
5. Në vazhdim të procedurës, për mbledhjen e fakteve dhe të dhënave të nevojshme në lidhje me hetimin, bazuar në nenet 33 dhe 34 të ligjit nr. 9121/2003, “Për mbrojtjen e konkurrencës”, gjatë periudhës së hetimit paraprak janë kërkuar të dhëna dhe informacion nga ndërmarrjet që ushtrojnë veprimtari në tregun e prodhimit dhe tregtimit me shumicë të nënprodukteve të qumështit, Autoriteti Kombëtar i Ushqimit, Drejtoria e Përgjithshme e Doganave, Instituti i Statistikave dhe Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve.
6. Gjithashtu në datën 12.12.2023, Komisioni i Konkurrencës realizoi një takim me përfaqësues të MBZHR dhe AKU për të qartësuar disa problematika në tregun e prodhimit dhe tregtimit me shumicë të nënprodukteve të qumështit.

II. KUADRI LIGJOR DHE FUNKSIONIMI I TREGUT

7. Tregu i prodhimit, grumbullimit, përpunimit dhe tregtimit të qumështit dhe produkteve me bazë qumështi rregullohen nga ligji nr. 9441, datë 11.11.2005, “Për prodhimin, grumbullimin, përpunimin dhe tregtimin e qumështit dhe të produkteve me bazë qumështi”, si dhe aktet nënligjore të dala në zbatim të tij.
8. Referuar ligjit nr. 9441/2005, veprimtaria e prodhimit, grumbullimit, standardizimit, përpunimit dhe tregtimit të qumështit dhe produkteve me bazë qumështi, përfshihet në kategorinë II.1 të shtojcës së ligjit për licencat, duke u pajisur me licencë “Prodhimi dhe/ose tregtimi i ushqimeve”. Licencimi i këtyre veprimtarive, për çdo operator e për çdo stabiliment, bëhet sipas ligjit nr. 10 081, datë 23.2.2009 “Për licencat, autorizimet dhe lejet në Republikën e Shqipërisë”. Kriteret e licencimit përcaktohen në VKM nr. 538, datë 26.5.2009 “Për licencat dhe lejet që trajtohen nga apo nëpërmjet Qendrës

- Kombëtare të Licencimit (QKL) dhe disa rregullime të tjera nënligjore të përbashkëta”.
9. Në zbatim të nenit 30 të ligjit nr. 9441/2005, pranë Ministrit të Bujqësisë ngrihet Këshilli i Ekspertëve të Qumështit, organizimi, funksionimi, struktura dhe detyrat e të cilit përcaktohen me VKM nr. 580, datë 23.8.2006, “Për organizimin, funksionimin, strukturën dhe detyrat e Këshillit të Ekspertëve të Qumështit”. Ndër detyrat kryesore të Këshillit të Ekspertëve të Qumështit janë: a) dhënie mendimi për politikatat që rregullojnë fushën e prodhimit, të përpunimit dhe kontrollit të qumështit e të produkteve me bazë qumështi; b) dhënie mendimi për programet afatgjata të zhvillimit të kësaj fushe; c) dhënie mendimi për bashkërendimin e veprimtarisë ndërmjet hallkave kryesore të prodhimit, përpunimit, tregtimit dhe kontrollit, të parashikuara në ligj, si dhe ndërmjet strukturave të pushtetit, qendror e vendor; ç) Sugjeron hartimin dhe rishikimin e akteve nënligjore, të urdhëresave dhe rregulloreve, që dalin në zbatim të ligjit nr. 9441, datë 11.11.2005 dhe i shqyrton ato para dërgimit për miratim në organet përkatëse; etj.
 10. Në zbatim të ligjit nr. 92/2014, datë 24.7.2014, “Për tatimin mbi vlerën e shtuar në Republikën e Shqipërisë”, Ministri i Financave ka miratuar Udhëzimin nr. 19, datë 03.11.2014, “Për zbatimin e regjimit të veçantë të skemës së kompensimit të prodhuesve bujqësorë për qëllime të tatimit mbi vlerën e shtuar”, i cili ka për qëllim të përcaktojë rregullat dhe procedurat mbi zbatimin e tatimit mbi vlerën e shtuar për skemën e kompensimit të prodhuesve bujqësorë/fermerëve. Sipas këtij udhëzimi, ndërmarrjet që operojnë në tregun e prodhimit, grumbullimit dhe përpunimit të qumështit e realizojnë blerjen e lëndës së parë (qumësht) vetëm nga fermerë të pajisur me NUIS (numër unik i identifikimit të subjektit), sipas “Akt-marrëveshjes “TIP” të lidhur me këta fermerë.
 11. Nga vlerësimi i akteve ligjore, mund të themi se nuk ekzistojnë barrierat ligjore për hyrjen në këtë treg të ndërmarrjeve të reja, por ka barrierat ekonomike për shkak se investimet fillestare janë të larta, pasi makineritë dhe pajisjet e tjera prodhuese kanë kosto të larta. Megjithatë çdo ndërmarrje që ka mundësitë ekonomike është e lirë të hyjë në treg.

III. ANALIZA E KONKURENCËS

III. 1 Tregu përkatës

12. Përcaktimi i tregut përkatës është elementi kryesor i analizës së konkurrencës. Referuar nenit 3, pika 7, të ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, si dhe Udhëzimit nr. 76, datë 07.04.2008 “Për përcaktimin e tregut përkatës”, “*tregu përkatës përbëhet nga produktet që vlerësohen si të zëvendësueshme nga konsumatorët ose klientët e tjerë, për sa u përket karakteristikave, çmimit dhe funksionimit të tyre dhe që ofrohen ose kërkohen nga ndërmarrjet në një zonë gjeografike me kushte të njëjta konkurrence, zonë kjo e cila veçohet nga zonat e tjera kufizuese*”. Në zbatim të ligjit nr. 9121/2003, “Për mbrojtjen e konkurrencës”, tregu përkatës përfshin tregun e produktit dhe tregun gjeografik.
13. Bazuar në Vendimin e Komisionit të Konkurrencës nr. 961, datë 28.02.2023, “Për hapjen e procedurës së hetimit paraprak në tregun e prodhimit dhe tregtimit me

shumicë të nënprodukteve të qumështit”, gjatë hetimit janë marrë në analizë nënproduktet e qumështit djathë dhe gjalpë.

14. Për sa më sipër, kemi të bëjmë me dy nënprodukte të ndryshme të qumështit, djathë dhe gjalpë, prandaj kemi dy tregje përkatëse produkti, të cilat ndahen në nën tregje sipas llojit të qumështit të përdorur për prodhimin e tyre.
15. Nga analiza e të dhënave të ndërmarrjeve që operojnë në këto tregje rezulton se produktet djathë kaçkavall dhie, gjalpë dele dhe gjalpë dhie, prodhohen vetëm nga një numër i vogël ndërmarrjesh dhe sasia e prodhuar dhe e shitur e këtyre produkteve është shumë e vogël, për këtë arsye këto produkte janë përjashtuar nga analiza.
16. Tregu përkatës në këtë rast është konsideruar: Tregu i prodhimit, dhe tregtimit me shumicë të nënprodukteve të qumështit, djathë dhe gjalpë, i ndarë në nën tregje:
 - Nën tregu i prodhimit, dhe tregtimit me shumicë të djathit të bardhë nga qumështi i lopës;
 - Nën tregu i prodhimit, dhe tregtimit me shumicë të djathit të bardhë nga qumështi i deles;
 - Nën tregu i prodhimit, dhe tregtimit me shumicë të djathit të bardhë nga qumështi i dhisë;
 - Nën tregu i prodhimit, dhe tregtimit me shumicë të djathit kaçkavall nga qumështi i lopës;
 - Nën tregu i prodhimit, dhe tregtimit me shumicë të djathit kaçkavall nga qumështi i deles;
 - Nën tregu i prodhimit, dhe tregtimit me shumicë të gjalpës nga qumështi i lopës;në territorin e Republikës së Shqipërisë.

III.2 Struktura e tregut dhe sjellja e ndërmarrjeve në treg

17. Nga analiza e të dhënave të administruara nga ndërmarrjet gjatë procedurës hetimore, rreth volumit të prodhimit, volumit të shitjeve dhe çmimeve mesatare mujore të shitjes për produktet djathë i bardhë i lopës, djathë i bardhë i deles, djathë i bardhë i dhisë, djathë kaçkavall i lopës, djathë kaçkavall i deles, gjalpë i lopës, sipas ndërmarrjeve prodhuese të këtyre produkteve për vitin 2022, si dhe periudhën janar-mars 2023, rezulton si më poshtë vijon:
18. Nën tregu i prodhimit dhe tregtimit me shumicë të djathit të bardhë nga qumështi i lopës zë rreth % të sasisë totale të shitur të produktit djathë. Nga ndërmarrjet e analizuara në këtë raport, ndërmarrjet Erzeni SHPK, ADG SHPK(Lufra) dhe Mireli SHPK zënë pjesën më të madhe të shitjeve të produktit djathë i bardhë nga qumështi i lopës, me rreth % sëbashku. Ndërmarrjet e tjera zënë një pjesë shumë të vogël në treg, prandaj dhe tregu është shumë i përqendruar, me indeksin e përqendrimit HHI mbi 2,000.
19. Nën tregu i prodhimit dhe tregtimit me shumicë të djathit të bardhë nga qumështi i deles zë rreth % të sasisë totale të shitur të produktit djathë. Nga ndërmarrjet e analizuara në këtë raport, Gjiofarma SHA, Erzeni SHPK dhe SHAKA Boboshtice SHPK zënë pjesën më të madhe të shitjeve të produktit djathë i bardhë nga qumështi i deles, me rreth % sëbashku, ku ndërmarrja Gjiofarma SHA zë rreth % të tregut

- për vitin 2022. Ndërmarrjet e tjera zënë një pjesë shumë të vogël në treg, prandaj dhe tregu është shumë i përqendruar, me indeksin e përqendrimit HHI mbi 3,300.
20. Nën tregu i prodhimit dhe tregtimit me shumicë të djathit të bardhë nga qumështi i dhisë zë rreth % të sasisë totale të shitur të produktit djathë. Nga ndërmarrjet e analizuar në këtë raport, SHAKA Boboshticë SHPK, Erzeni SHPK dhe Gjirofarma SHA zënë pjesën më të madhe të shitjeve të produktit djathë i bardhë nga qumështi i dhisë, me rreth % së bashku. Ndërmarrjet e tjera zënë një pjesë shumë të vogël në treg, prandaj dhe tregu është shumë i përqendruar, me indeksin e përqendrimit HHI mbi 2,300.
 21. Nën tregu i prodhimit, dhe tregtimit me shumicë të djathit kaçkavall nga qumështi i lopës zë rreth % të sasisë totale të shitur të produktit djathë. Nga ndërmarrjet e analizuar në këtë raport, Mireli SHPK, Erzeni SHPK dhe ADG SHPK (Lufra), zënë pjesën më të madhe të shitjeve të produktit djathë kaçkavall nga qumështi i lopës, me rreth % së bashku. Ndërmarrjet e tjera zënë një pjesë shumë të vogël në treg, prandaj dhe tregu është me një përqendrim në nivelin mesatar, me indeksin e përqendrimit HHI nën 2,000.
 22. Nën tregu i prodhimit dhe tregtimit me shumicë të djathit kaçkavall nga qumështi i deles zë rreth % të sasisë totale të shitur të produktit djathë. Nga ndërmarrjet e analizuar në këtë raport, Erzeni SHPK, SHAKA Boboshticë SHPK, dhe ORHAN SHPK zënë pjesën më të madhe të shitjeve të produktit djathë kaçkavall nga qumështi i deles, me rreth % së bashku, ku Erzeni SHPK zë % të këtij tregu për vitin 2022. Ndërmarrjet e tjera zënë një pjesë shumë të vogël në treg, prandaj dhe tregu paraqitet me një nivel shumë të lartë përqendrimi, me indeksin e përqendrimit HHI mbi 5,900.
 23. Nën tregu i prodhimit dhe tregtimit me shumicë të gjalpë nga qumështi i lopës zë rreth % të sasisë totale të shitur të produktit gjalpë. Nga ndërmarrjet e analizuar në këtë raport, Erzeni SHPK, ADG SHPK (Lufra) dhe Mireli SHPK zënë pjesën më të madhe të shitjeve të produktit gjalpë nga qumështi i lopës, me rreth %, ku Erzeni zë rreth % të tregut për vitin 2022. Ndërmarrjet e tjera zënë një pjesë shumë të vogël në treg, prandaj dhe tregu është shumë i përqendruar, me indeksin e përqendrimit HHI mbi 2,500.
 24. Duke marrë parasysh kriteret e vlerësimit të pozitës dominuese, si: pjesën e tregut të ndërmarrjeve, barrierat për hyrjen në treg, konkurrencën potenciale, fuqinë kundërvepruese të blerësve, fuqinë ekonomike dhe financiare të ndërmarrjeve, bazuar në nenin 8 të ligjit nr. 9121/2003, rezulton se vetëm sipas pjesëve të tregut në nëntregje të nënprodukteve të qumështit ka ndërmarrje me pjesë të konsiderueshme tregu si Erzeni SHPK, Gjirofarma SHA, ADG SHPK (Lufra), SHA, SHAKA Boboshticë SHPK.
 25. Sipas informacioneve të administruara gjatë inspektimeve në ndërmarrjet e prodhimit dhe tregtimit me shumicë të nënprodukteve të qumështit ka rezultuar se çmimi i qumështit dhe për rrjedhojë edhe i nënprodukteve të tij ka pësuar rritje kryesisht gjatë vitit 2022. Nga analiza e çmimeve mesatare mujore të shitjes me shumicë të nënprodukteve nga qumështi i lopës, konstatohet se çmimet e shitjes së nënprodukteve të qumështit të aplikuara nga ndërmarrjet nuk ndjekin ritmin e rritjes së çmimit të qumështit të lopës.

26. Evidencat e grumbulluara gjatë procedurës së hetimit paraprak në tregun e prodhimit dhe shitjes me shumicë të produkteve djathë i bardhë lope, djathë i bardhë dele, djathë i bardhë dhie, djathë kaçkavall lope, djathë kaçkavall dele dhe gjalpë lope, nuk përmbajnë shenja të një marrëveshje ose sjellje të bashkërenduar midis ndërmarrjeve që operojnë në këtë treg, sipas parashikimeve të nenit 4 të ligjit nr. 9121/2003, por referuar analizës së tregut të e prodhimit dhe shitjes me shumicë të nenprodukteve të qumështit, rezulton se sjellja e ndërmarrjeve me pjesë të konsidrueshme tregu Erzeni SHPK, Gjiofarma SHA, ADG SHPK (Lufra), SHAKA Boboshticë SHPK, mund të përbëjë abuzim me pozitë dominuese sipas nenit 9 të ligjit nr. 9121/2003.

PËR KËTO ARSYE:

Komisioni i Konkurrencës, bazuar në nenin 9, nenin 24, shkronja d), nenin 26, dhe nenin 43, pika 5, të ligjit nr. 9121, datë 28.07.2003, "Për mbrojtjen e konkurrencës",

VENDOSI:

- I. Hapjen e procedurës së hetimit të thelluar ndaj ndërmarrjeve Erzeni SHPK, Gjiofarma SHA, ADG SHPK (Lufra), SHAKA Boboshticë SHPK, në tregun e prodhimit dhe tregtimit me shumicë të nënprodukteve të qumështit.
- II. Hetimi i thelluar do të përfshijë periudhën kohore nga 1 janar 2022- 31 dhjetor 2023.
- III. Raporti i hetimit të thelluar duhet të paraqitet në Komisionin e Konkurrencës jo më vonë se 6 (gjashtë) muaj nga marrja e këtij vendimi.
- IV. Ngarkohet Sekretari i Përgjithshëm për njoftimin e këtij vendimi palëve të interesuara.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

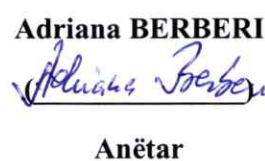
KOMISIONI I KONKURENCËS

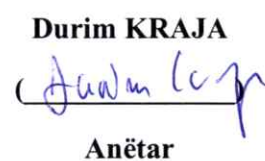
Leida MATJA

Zv/Kryetar

Rezana KONOMI

Anëtar

Adriana BERBERI

Anëtar

Durim KRAJA

Anëtar

